

Kortisool ööpäevases uriinis (dU-Cort)

Vastuvõtu ja logistika osakond, tel. 731 8316, organiseerib proovi transpordi synlab Eesti laborisse, tel. 17123

Kortisool on neerupealiste koores sünteesitav glükokortikoid, millest enamuse on seotud kandjavalgudega ning vaid veidi vähem kui 10% on vaba, s.o bioloogiliselt aktiivne. Enamus kortisoolist metaboliseeritakse maksas ja neerudes. Väike osa kortisoolist eritub uriiniga vaba kortisoolina ja see peegeldab kenasti vaba kortisooli taset veres. Analüüsi tulemust ei mõjasta lühiajalised kortisooli kandjavalgude taseme muutused ega lühiajalisest stressist tingitud kortisooli produktsiooni muutused.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Enne ööpäevase uriini kogumise alustamist tühjendab patsient põie. Seda uriiniportsjonit ei koguta, kuid kellaaeg registreeritakse uriini kogumise algusena. Seejärel urineerib patsient ööpäeva jooksul (või kogutakse uriin) kogumisnõusse, viimast korda täpselt 24 tunni möödudes peale kogumise algust. Kogumisnõu hoitakse urineerimise vaheaegadel külmkapis, selle sisepindu ei puututa. Enne laborisse saatetava proovi (ca 1 mL) eraldamist segatakse ja mõõdetakse kogu ööpäevane uriin. Saatelehele märgitakse kogumise alguse ja lõpu kellaaeg ning eritunud uriini hulk.

Proovinõu	Uriini kogumiseks uriinikogumisnõu, laborisse saatmiseks proovitops, uriinikatsuti või eppendorfi katsuti
Säilivus	Uriin +4 °C kolm päeva, -20 °C pikemat aega

Transport toimub tööpäeviti synlab Eesti autoga.

Analüüsi tegemise aeg: vastuse saamine ühe nädala jooksul

Analüüsimeetod: vedelikkromatograafia-massispektromeetria (LC-MS)

Referentsväärtused

< 8 a	3,9–55,2 nmol/d
8 a – < 12 a	7,2–102,0 nmol/d
12 a – < 17 a	11,0–154,6 nmol/d
≥ 17 a	M 11,6–165,6 nmol/d N 8,3–118,7 nmol/d

Näidustus ja kliiniline tähendus

Kortisooli liigsekretsiooni kahtlus.

Vaba kortisooli määramine uriinist on usaldusväärne test kortisooli hüpersekretsiooni tuvastamiseks. Kortisooli nivoo tõus uriinis üle referentsväärtuste esineb neerupealiste koore ületalitluse korral, mille põhjuseks võib olla kas neerupealise kortisooli sekreteeriv kasvaja, ülemäärane adrenokortikotroopse hormooni (ACTH) stimulatsioon hüpofüüsist või ACTH ektoopiline produktsioon, näiteks kopsuvähi, pankrease vähi, tümoomi või kartsinoidi poolt. Kortisooli määramine uriinist on oluline Cushingi sündroomi diagnoosimiseks.

Kuna uriini kortisooli tase ei ole mõjutatud östrogeenravist ja rasedusega kaasnevast kortisooli transportvalgude taseme tõusust, sobib see test neil patsientidel kortisooli sisalduse hindamiseks.

Mõõtmist segavad (suurendavad uriini kortisooli taset) ravimid (nt 11-deoksükortisool, kortikosteroon, prednisoloon).

Muudetud 13.11.2014

Rain Lehtme